

Міністерство освіти і науки України
Національний університет
водного господарства та природокористування

Кафедра економіки підприємства і міжнародного бізнесу

06-01-149М

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до практичних занять
та самостійної роботи з навчальної дисципліни
«БІРЖОВА ДІЯЛЬНІСТЬ»

для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня
за освітньо-професійною програмою «Підприємництво,
торгівля та біржова діяльність» спеціальності 076
«Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»
денної та заочної форм навчання

Рекомендовано науково-
методичною
радою з якості ННІЕМ
протокол № 6 від
21.02.2022 р.

Рівне – 2022

Методичні вказівки до практичних занять та самостійної роботи з навчальної дисципліни «Біржова діяльність» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня за освітньо-професійною програмою «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» денної та заочної форм навчання [Електронне видання] / Венцурик А. М. – Рівне : НУВГП, 2022. – 20 с.

Укладач: Венцурик А. М., к.е.н., доцент кафедри економіки підприємства і міжнародного бізнесу.

Відповідальний за випуск: Кушнір Н. Б., к.е.н., професор, завідувач кафедри економіки підприємства і міжнародного бізнесу.

Керівник освітньої програми: Стахів О. А., к.е.н., доцент кафедри економіки підприємства і міжнародного бізнесу.

© Венцурик А. М., 2022

© НУВГП, 2022

Зміст

Вступ.....	3
1. Опис навчальної дисципліни.....	6
2. Мета та завдання навчальної дисципліни	7
3. Тематичний план навчальної дисципліни	8
4. Тематичний план практичних занять	8
5. Методи контролю та оцінювання навчальної діяльності студента	9
6. Методичні вказівки з підготовки до практичних занять, поточного і модульного контролю та самостійної роботи	9
7. Завдання з підготовки до модульного та підсумкового контролю.....	17
8. Рекомендована література.....	19

Вступ

Навчальна дисципліна “Біржова діяльність”, до вивчення якої ви приступаєте, дозволяє вивчити організацію і функціонування біржового ринку, набути практичні навички із здійснення біржових операцій та вміння їх ефективно застосовувати на практиці. Структура навчальної дисципліни дозволяє послідовно розглянути основні закономірності функціонування біржових структур.

Метою викладання навчальної дисципліни є формування теоретичних знань, умінь та практичних навичок у галузі біржової діяльності. Вивчення форм, методів та механізмів реалізації біржової діяльності.

Основними завданнями навчальної дисципліни є:

вивчення економічної сутності біржової діяльності та біржового ринку, закономірностей їх розвитку, методів аналізу біржової активності;

набуття знань про регулювання біржової діяльності, технології біржової торгівлі, біржове ціноутворення, види біржових контрактів, брокерську діяльність, хеджування в біржовій діяльності та ф’ючерсну торгівлю;

засвоєння категоріального апарату, що застосовується для аналізу процесів та явищ біржової діяльності та торгівлі;

набуття умінь аналізувати стан і тенденції розвитку біржової торгівлі, визначати проблеми й перспективи їх розвитку.

Предметом дисципліни є біржова діяльність та біржова торгівля, що виступають центром конкурентного ціноутворення і представляє собою широкомасштабну сферу інвестування та перерозподілу товарних і фінансових активів у світовому масштабі.

У результаті вивчення дисципліни студент повинен:

знати: теоретичні основи з організації біржової діяльності, здійснення біржової торгівлі на товарних та фінансових ринках, використання біржових контрактів у господарській діяльності з метою страхування цінних ризиків та спекуляції;

уміти: використовувати набуті теоретичні знання для самостійного аналізу показників ліквідності біржової торгівлі; визначати показники обсягів, динаміки, результативності та ефективності біржової діяльності; використовувати емпіричний та статистичний аналіз стану біржової торгівлі для обґрунтування стратегій зовнішньоекономічної діяльності на макро- та мікро-рівнях при виході вітчизняних економічних суб'єктів на різні сегменти міжнародних товарних, фінансових, валютних ринків, фондових ринків.

В результаті вивчення дисципліни здобувачі отримають наступні компетентності:

Загальні:

ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 2. Здатність застосовувати отримані знання в практичних ситуаціях.

ЗК 5. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК 6. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 7. Здатність працювати в команді.

Фахові:

СК1. Критичне осмислення теоретичних засад підприємницької, торговельної і біржової діяльності.

СК2. Здатність обирати та використовувати відповідні методи, інструментарій для обґрунтування рішень щодо створення, функціонування підприємницьких, торговельних і біржових структур.

СК4. Здатність застосовувати інноваційні підходи в діяльності підприємницьких, торговельних, біржових структур.

СК5. Здатність визначати та оцінювати характеристики товарів і послуг в підприємницькій, торговельній, біржовій діяльності.

СК6. Здатність здійснювати діяльність з дотриманням вимог нормативно-правових документів у сфері підприємницької, торговельної та біржової діяльності.

СК7. Здатність визначати і виконувати професійні завдання з організації діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур.

СК10. Здатність до бізнес-планування, оцінювання кон'юнктури ринків і результатів діяльності у підприємництва, торгівлі та біржової практики з урахуванням ризиків.

Програмними результатами навчання є наступні:

РН1. Використовувати базові знання з підприємництва, торгівлі і біржової діяльності й уміння критичного мислення, аналізу та синтезу в професійних цілях.

РН10. Демонструвати здатність діяти соціально відповідально на основі етичних, культурних, наукових цінностей і досягнень суспільства.

РН11. Демонструвати базові і структуровані знання у сфері

підприємництва, торгівлі та біржової діяльності для подальшого використання на практиці.

РН19. Застосовувати знання й уміння для забезпечення ефективної організації зовнішньоекономічної діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур з врахуванням ринкової кон'юнктури і діючих правових норм.

Перелік соціальних, «м'яких» навичок (soft skills): системне і аналітичне мислення, навички комунікації та робота в команді, управління проектами, знання іноземної мови, лідерство, адаптивність і крос-функціональність, креативність, опанування мистецтва публічних виступів.

Самостійна робота здобувачів над курсом Біржова діяльність передбачає: підготовку до практичних занять, самостійне опрацювання питань і тем, які не виносяться на практичні заняття, підготовку до контрольних заходів, виконання індивідуального навчально-дослідного завдання, підготовку до екзамену.

Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ) з дисципліни виконується за обраною здобувачем темою з переліку тем, представлених у даних методичних вказівках.

Виконання ІНДЗ передбачає:

- опрацювання матеріалу відповідних розділів підручників (навчальних посібників);
- пошук у наукових журналах 2-3 статей, які висвітлюють аналізовану проблему та їх реферування (виклад основних ідей і пропозицій авторів);
- пошук статистичних даних та їх аналіз;
- складання звіту з ІНДЗ;
- презентацію ІНДЗ на практичному занятті (виступ до 10 хвилин).

Звіт з ІНДЗ повинен мати:

- титульну сторінку із зазначенням теми, прізвища автора та ін.;
- план роботи (*вступ, перше питання* – розкриття теоретико-економічних аспектів проблеми, *друге питання* – аналіз фактичних та статистичних даних, *висновки*);
- список використаної літератури та інформаційних джерел;
- презентація.

Обсяг звіту з ІНДЗ – 10 аркушів формату А-4.

Темати ІНДЗ

1. Історія розвитку вітчизняних бірж.
2. Принципи діяльності та організаційна структура бірж.
3. Організація біржової торгівлі на ф'ючерсних біржах.
4. Характеристика й класи біржового товару.
5. Процедура проведення біржових торгів.
6. Характеристика угод на товарній і фондових біржах.

7. Поняття та техніка хеджування на біржовому ринку.
8. Торгівля опціонними контрактами на біржовому ринку.
9. Біржові операції на ф'ючерсному ринку.
10. Сучасний стан світового біржового ринку.
11. Світовий досвід регулювання біржової діяльності.
12. Особливості сучасної вітчизняної біржової справи.
13. Права та обов'язки членів біржі відповідно до українського законодавства.
14. Організація операційного залу.
15. Сучасний стан та перспективи електронних біржових торгів в Україні.
16. Роль товарної біржі у формуванні цін.
17. Особливості функціонування Української енергетичної біржі.
18. Регулювання ф'ючерсної торгівлі в США.
19. Ф'ючерси як один із методів управління ціновим ризиком.
20. Біржові кризи та їх вплив на фондовий ринок.
21. Законодавче регулювання діяльності фондового ринку в Україні.
22. Позабіржовий ринок цінних паперів в Україні (на прикладі ПФТС).
23. Система позабіржового валютного ринку.
24. Розвиток валютної біржі в Україні (на прикладі УМВБ).
25. Перспективи розвитку позабіржового ринку в Україні.

За кожною з тем навчальної дисципліни здобувач самостійно повинен вивчити матеріал базового рівня, перевірити ступінь його засвоєння через самоконтроль, підготуватися до практичних занять, поточного контролю за темою або проміжного контролю за темами змістового модуля, що забезпечить належний рівень підготовки до підсумкового контролю знань (екзамену).

Пропоновані методичні вказівки до практичних занять та самостійної роботи допоможуть Вам краще зорієнтуватися у вивченні нормативного матеріалу, зосередитись на базових категоріях, поняттях, моделях, зекономити час на пошук навчальної літератури.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Напрямок підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів, відповідних ECTS – 4	Напрямок підготовки: Підприємництво, торгівля та біржова діяльність	Нормативна	
Модулів – 2	За спеціальністю 076 Підприємництво,	Рік підготовки	
Змістових модулів		4-й	4-й

– 4	торгівля та біржова діяльність		
Загальна кількість годин - 120		Семестр	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4, СРС – 7	Освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр	8-й	8-й
		Лекції	
		22	2
		Практичні	
		20	8
		Самостійна робота	
		78	110
Вид контролю – екзамен			

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою викладання навчальної дисципліни є формування теоретичних знань, умінь та практичних навичок у галузі біржової діяльності. Вивчення форм, методів та механізмів реалізації біржової діяльності.

Основними **завданнями** навчальної дисципліни є:

вивчення економічної сутності біржової діяльності та біржового ринку, закономірностей їх розвитку, методів аналізу біржової активності;

набуття знань про регулювання біржової діяльності, технології біржової торгівлі, біржове ціноутворення, види біржових контрактів, брокерську діяльність, хеджування в біржовій діяльності та ф'ючерсну торгівлю;

засвоєння категоріального апарату, що застосовується для аналізу процесів та явищ біржової діяльності та торгівлі;

набуття умінь аналізувати стан і тенденції розвитку біржової торгівлі, визначати проблеми й перспективи їх розвитку.

Предметом дисципліни є біржова діяльність та біржова торгівля, що виступають центром конкурентного ціноутворення і представляє собою широкомасштабну сферу інвестування та перерозподілу товарних і фінансових активів у світовому масштабі.

У результаті вивчення дисципліни студент повинен:

знати: теоретичні основи з організації біржової діяльності, здійснення біржової торгівлі на товарних та фінансових ринках, використання біржових контрактів у господарській діяльності з метою страхування цінних ризиків та спекуляції;

уміти: використовувати набуті теоретичні знання для самостійного аналізу показників ліквідності біржової торгівлі; визначати показники обсягів, динаміки, результативності та ефективності біржової діяльності; використовувати емпіричний та статистичний аналіз стану біржової торгівлі для обґрунтування стратегій зовнішньоекономічної діяльності на макро- та мікро-рівнях при виході вітчизняних економічних суб'єктів на різні сегменти міжнародних товарних, фінансових, валютних ринків, фондових ринків.

3. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістовних модулів і тем	Усього	у тому числі		
		л	п	сп
Змістовний модуль 1. Економічна сутність біржової діяльності та біржового ринку				
Тема 1. Теоретичні засади біржової діяльності	11	2	2	7
Тема 2. Тенденції світової біржової діяльності	9	2	-	7
Тема 3. Біржова діяльність в Україні	11	2	2	7
Тема 4. Регулювання біржової діяльності	11	2	2	7
Змістовний модуль 2. Організаційно-економічні засади біржової діяльності				
Тема 5. Організаційні засади діяльності бірж	11	2	2	7
Тема 6. Технології біржової торгівлі	11	2	2	7
Тема 7. Біржові активи та біржове ціноутворення	11	2	2	7
Тема 8. Види біржових контрактів та брокерська діяльність	12	2	2	8
Змістовний модуль 3. Основи біржової діяльності на ринку строкових угод				
Тема 9. Ф'ючерсна торгівля	11	2	2	7
Тема 10. Хеджування в біржовій діяльності	11	2	2	7
Тема 11. Біржова діяльність на фондовому ринку	11	2	2	7
Усього годин:	120	22	20	78

4. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Аудиторних годин
Змістовний модуль 1.		
Економічна сутність біржової діяльності та біржового ринку		
1.	Сутність біржі та її функції	2
2.	Формування та розвиток біржової діяльності в Україні	2
3.	Державне регулювання біржової торгівлі та діяльності бірж	2
Змістовний модуль 2.		
Організаційно-економічні засади біржової діяльності		
4.	Організаційна структура бірж	2
5.	Технології біржової торгівлі	2
6.	Види біржових цінових стратегій	2
7.	Сутність та складові біржових угод	2
Змістовний модуль 3.		
Основи біржової діяльності на ринку строкових угод		
8.	Технології ф'ючерсної торгівлі	2
9.	Хеджування на біржовому товарному ринку	2
10.	Біржові угоди на фондових ринках	2
Усього годин:		20

5. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Поточний контроль знань здобувачів з навчальної дисципліни здійснюється у формах:

- усного опитування та обговорення теми заняття на практичних заняттях (1 бал × 10 занять = 10 балів);
- виконання поточних контрольних робіт (4 бали × 10 робіт = 40 балів);
- презентації підготовленого звіту з індивідуального навчально-дослідного завдання (10 балів).

Поточний контроль: загальна сума балів – **60**.

Модульний контроль: виконання модульних контрольних робіт (20 балів × 2 роботи) - **40**.

Підсумковий контроль: іспит – сума балів поточного та модульного контролів або сума балів поточного контролю та балів за іспит, зданий через центр незалежного оцінювання – **100**.

Додаткові стимулюючі бали:

- участь в університетській предметній олімпіаді – 2 бали (призове місце – 5 балів);
- участь у Всеукраїнській предметній олімпіаді – 5 балів (призове місце – 10 балів);
- участь в Економічному турнірі – 5 балів;
- виступ з доповіддю на університетській студентській науковій конференції – 5 балів;
- виступ з доповіддю на Всеукраїнській студентській науковій конференції – 5 балів;
- публікація тез доповіді – 5 балів;
- публікація наукової статті – 10 балів.

6. МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ З ПІДГОТОВКИ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ, ПОТОЧНОГО І МОДУЛЬНОГО КОНТРОЛЮ ТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. Економічна сутність біржової діяльності та біржового ринку

Заняття 1. Сутність біржі та її функції

1. Предмет, суб'єкти та об'єкт біржової діяльності.
2. Передумови виникнення біржової діяльності.
3. Історія розвитку біржової діяльності.
4. Функції біржової діяльності в ринкових умовах

Ключові поняття: біржова діяльність, організований ринок, локальний ринок, базар, ярмарок, аукціон, біржовий ринок, біржа, спотовий контракт, форвард, ф'ючерс, опціон.

Самоконтроль підготовки до практичного заняття та поточного контролю знань здійснюється за **контрольними завданнями** (контрольні запитання, тести, задачі, вправи):

Контрольні запитання:

1. Назвіть основні форми торгівлі у світовій практиці.
2. Наведіть порівняльну характеристику для біржової діяльності та інших форм оптової торгівлі.
3. Дайте визначення економічної сутності біржового ринку.
4. З чим пов'язане виникнення біржової торгівлі у світі?
5. Які історичні етапи розвитку біржової діяльності?
6. Перерахуйте характерні риси усіх етапів еволюційного розвитку біржової діяльності.
7. У чому специфіка функцій біржової діяльності?
8. Охарактеризуйте організаційну структуру біржової діяльності.

Заняття 2. Формування та розвиток біржової діяльності в Україні

1. Історія вітчизняного біржового ринку.
2. Біржова діяльність в епоху соціалізму.
3. Формування біржової діяльності в Україні.

Ключові поняття: біржова діяльність, біржовий ринок, вітчизняний біржовий ринок, Одеська біржа, Миколаївська біржа, Київська біржа, Херсонська біржа, Українська енергетична біржа.

Самоконтроль підготовки до практичного заняття та поточного контролю знань здійснюється за **контрольними завданнями** (контрольні запитання, тести, задачі, вправи):

Контрольні запитання:

1. Яка історія формування біржової діяльності на території України в період Російської імперії?
2. Назвіть основні товарні біржі та специфіку їх діяльності на території України до 1917 року?
3. Яку роль відіграла Одеська та Миколаївська біржі в розвитку аграрного ринку?
4. Чим був зумовлений біржовий бум у країні після 1991 р.?
5. Про, що свідчить надмірна кількість товарних бірж у нашій країні?
6. Дайте характеристику сучасному рівню біржової діяльності в Україні.

7. Назвіть основні чинники, що стримують розвиток біржової діяльності в Україні

Заняття 3. Державне регулювання біржової торгівлі та діяльності бірж

1. Загальні засади регулювання біржової діяльності.
2. Регулювання діяльності товарних бірж в Україні.
3. Державне регулювання біржової діяльності в країнах з ринковою економікою

***Ключові поняття:** регулювання біржової діяльності; регульовальна та регульована підсистеми; модель регулювання біржової діяльності; державне регулювання; саморегулювання.*

Самоконтроль підготовки до практичного заняття та поточного контролю знань здійснюється за **контрольними завданнями** (контрольні запитання, тести, задачі, вправи):

Контрольні запитання:

1. Обґрунтуйте сутність регулювання біржової діяльності.
2. Які складові механізму регулювання біржової діяльності Ви знаєте?
3. У чому полягає роль державного регулювання біржової діяльності?
4. Яка роль саморегулювання на біржовому товарному ринку?
5. Перерахуйте моделі регулювання біржової діяльності.
6. Які законодавчі акти регламентують діяльність товарних бірж в Україні?
7. Яким законом України регулюється діяльність товарних бірж?
8. Які положення діяльності товарних бірж визначає Податковий кодекс України?
9. Які функції виконують КТФТ та НАФТ на біржовому товарному ринку США?
10. Які категорії учасників підлягають реєстрації в КТФТ?

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2 Організаційно-економічні засади біржової діяльності

Заняття 4. Організаційні засади діяльності бірж

1. Економічна сутність біржі.
2. Види та основні функції бірж.
3. Організаційна структура бірж.

***Ключові поняття:** біржа; загальні збори; Біржовий комітет; Виконавча дирекція; біржові відділи.*

Самоконтроль підготовки до практичного заняття та поточного контролю знань здійснюється за **контрольними завданнями** (контрольні запитання, тести, задачі, вправи):

Контрольні запитання:

1. У чому полягає економічна сутність біржі?
2. У чому полягає різниця між закритою і відкритою біржами?
3. Який вид активів торгується на сучасних біржах?
4. Дайте характеристику, що відноситься до основних функцій біржі.
5. Наведіть специфічні функції біржі.
6. Хто може відноситись до членів біржі?
7. Який відділ на біржі є відповідальним за організацію та здійснення торгів?
8. Яким документом може бути регламентованим порядок проведення біржових торгів?
9. Який державний орган може затвердити типові Правила біржової торгівлі?

Заняття 5. Технології біржової торгівлі

1. Організаційні засади біржових торгів.
2. Особливості біржової торгівлі на вітчизняних товарних бірж.
3. Біржова торгівля на ф'ючерсних біржах.
4. Технологія Інтернет-трейдингу на біржовому ринку.

Ключові поняття: біржова технологія торгів, біржовий зал, біржові жести, біржовий аукціон, електронна система торгівлі, інтернет-трейдинг.

Самоконтроль підготовки до практичного заняття та поточного контролю знань здійснюється за **контрольними завданнями** (контрольні запитання, тести, задачі, вправи):

Контрольні запитання:

1. Що таке ширина, глибина та опірність ринку?
2. Які види біржових аукціонів ви знаєте?
3. Охарактеризуйте послідовність проведення операцій на вітчизняних товарних біржах у спотових майданчиках.
4. Яким біржовим документом регламентується процес біржової торгівлі?
5. Яке значення відводилось "тікету" під час укладання біржових контрактів?
6. Що включає в себе біржова сесія?
7. Охарактеризуйте технологію подвійного голосового аукціону та

наведіть механізми торгівлі, що забезпечують зближення цін покупців і продавців під час торгівлі.

8. Яке значення має клірингова палата на біржовому ринку ф'ючерсної торгівлі?
9. Виділіть основні етапи освоєння електронної технології біржової торгівлі.
10. Вкажіть основні переваги інтернет-трейдингу?
11. Назвіть рівні системи електронних біржових торгів?
12. У чому Ви рахуєте є різниця між електронною торгівельною системою та електронною біржею?
13. Охарактеризуйте електронну біржу.
14. Назвіть електронні торгові системи, що використовуються на фондових біржах в Україні.
15. Вкажіть фактори, що стримують повноцінне використання інтернет-трейдингу в Україні.
16. Які основні системи електронних торгів діють на світовому біржовому ринку? Назвіть їх та дайте стислу характеристику.
17. Які основні компоненти інтернет-трейдингу ви можете навести?

Заняття 6. Види біржових цінових стратегій

1. Класифікація біржових активів.
2. Характеристика біржових активів.
3. Біржові фінансові інструменти.
4. Сутність біржового ціноутворення.
5. Принципи котирування цін на біржові товари.

***Ключові поняття:** біржові активи, речові біржові товари, фінансові інструменти, біржові товари, товарознавство біржових товарів.*

Самоконтроль підготовки до практичного заняття та поточного контролю знань здійснюється за **контрольними завданнями** (контрольні запитання, тести, задачі, вправи):

Контрольні запитання:

1. Дайте визначення біржовому активу.
2. Які основні види біржових активів ви знаєте?
3. Дайте характеристику біржових активів, що входять до групи “сільськогосподарська продукція та сировина”.
4. Назвіть загальні вимоги до біржових активів.
5. Які суспільно важливі функції виконують цінні папери?
6. Що забезпечує стандартизація біржових активів?
7. Дайте опис біржових фінансових інструментів.

8. Перерахуйте основні види біржових інструментів на вітчизняних біржах
9. Чи відповідають види біржових активів на вітчизняному ринку загальноприйнятим на світових біржах?

Модульна контрольна робота №1

Заняття 7. Сутність та складові біржових угод

1. Сутність та складові біржових угод.
2. Види біржових контрактів на спотовому ринку.
3. Види строкових біржових контрактів.
4. Брокерська контора в біржовій діяльності. Економічна оцінка брокерської діяльності.
5. Види брокерських угод. Організація брокерського обслуговування.

***Ключові поняття:** ціноутворення; котирування; котирувальна ціна; біржовий бюлетень; найнижча, найвища ціна; розрахункова ціна; крива попиту та пропозиції; ціна рівноваги; ціновий лідер.*

Самоконтроль підготовки до практичного заняття та поточного контролю знань здійснюється за **контрольними завданнями** (контрольні запитання, тести, задачі, вправи):

Контрольні запитання:

1. Що таке біржове ціноутворення?
2. Яка існує відмінність між ф'ючерсними цінами і спотовими?
3. Які сучасні концепції біржового ціноутворення Ви знаєте?
4. Дайте визначення «біржовому котируванню».
5. Назвіть типові види котирувальних цін, що застосовуються на біржових.
6. Назвіть фактори, що впливають на формування ф'ючерсних цін.
7. Чи надають можливість ф'ючерсні ціни здійснювати прогнозування спотових цін?
8. Які цінові стратегії Ви знаєте.
9. Що таке ефект Кінга.
10. Наведіть основні методи аналізу ф'ючерсних цін.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3 Міжнародна мікроекономіка: рух факторів виробництва

Заняття 8. Технології ф'ючерсної торгівлі

1. Походження ф'ючерсної торгівлі.
2. Технології ф'ючерсної торгівлі.
3. Роль спекулянтів на ф'ючерсному ринку.
4. Перспективи ф'ючерсної торгівлі в Україні.

Ключові поняття: ф'ючерс, хеджування, спекуляція, ф'ючерсна торгівля.

Самоконтроль підготовки до практичного заняття та поточного контролю знань здійснюється за **контрольними завданнями** (контрольні запитання, тести, задачі, вправи):

Контрольні запитання:

1. Назвіть основні функції ф'ючерсної торгівлі.
2. Дайте визначення ф'ючерсному контракту.
3. У чому полягає сутність ф'ючерсного контракту?
4. Назвіть основні складові ф'ючерсної торгівлі.
5. Охарактеризуйте різницю між початковою та варіаційною маржею.
6. Назвіть організацію укладання ф'ючерсних контрактів.
7. У чому різниця між хеджерами та спекулянтами?
8. У чому заключається економічна сутність біржової спекуляції?
9. Які існують види біржової спекуляції?
10. Назвіть види біржових спекулянтів.
11. Які види спекулятивних стратегій Ви знаєте?

Заняття 9. Хеджування на біржовому товарному ринку

1. Хеджування на біржовому товарному ринку. Базисний ризик.
2. Стратегії хеджування.
3. Хеджування опціонами.
4. Основні переваги та недоліки хеджування.

Ключові поняття: хеджування, хеджери, базис, довгий хедж, короткий хедж.

Самоконтроль підготовки до практичного заняття та поточного контролю знань здійснюється за **контрольними завданнями** (контрольні запитання, тести, задачі, вправи):

Контрольні запитання:

1. Що означає поняття хеджування?
2. Що таке довге хеджування?
3. Що таке коротке хеджування?
4. Назвіть основні відмінні риси між хеджером і спекулянтом.
5. Дайте визначення поняттю «базисний ризик».
6. Назвіть основні чинники, що впливають на базис.
7. Що означає посилення і послаблення базису?
8. Які основні переваги хеджування?
9. Які основні недоліки хеджування?

Заняття 10. Біржові угоди на фондових ринках

1. Організація діяльності фондових бірж.
2. Сутність біржових угод на фондових біржах.
3. Процедура лістингу.
4. Оформлення і виконання контрактів на фондових біржах.

Ключові поняття: *ринок цінних паперів, фондовий ринок, фондова біржа, лістинг, котирування.*

Самоконтроль підготовки до практичного заняття та поточного контролю знань здійснюється за **контрольними завданнями** (контрольні запитання, тести, задачі, вправи):

Контрольні запитання:

1. Дайте визначення поняття біржового фондового ринку.
2. Яка існує класифікація фондових ринків?
3. Що таке фондова біржа?
4. Які правові основи функціонування фондових бірж в Україні?
5. Перерахуйте основні функції фондових бірж.
6. Які види цінних паперів обертаються на фондових біржах?
7. Охарактеризуйте основні види учасників біржового фондового ринку.
8. Які види професійної діяльності на фондовому ринку України?
9. Дайте визначення біржовим угодам на фондовому ринку.
10. Наведіть класифікацію біржових угод на фондових біржах.
11. Перерахуйте види заявок на фондових біржах.
12. Що таке лістинг?
13. Які особливості біржового котирування?
14. Опишіть технологію торгівлі на фондових біржах.
15. Які види технологій торгівлі існують на вітчизняних фондових біржах?

Модульна контрольна робота №2

7. ЗАВДАННЯ З ПІДГОТОВКИ ДО ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Теоретичні питання

1. Предмет, суб'єкти та об'єкт біржової діяльності.
2. Передумови виникнення біржової діяльності.
3. Історія розвитку біржової діяльності.
4. Історія вітчизняного біржового ринку.
5. Біржова діяльність в епоху соціалізму.
6. Формування біржової діяльності в Україні.
7. Загальні засади регулювання біржової діяльності.
8. Регулювання діяльності товарних бірж в Україні.
9. Державне регулювання біржової діяльності в країнах з ринковою економікою.
10. Економічна сутність біржі.
11. Види та основні функції бірж.
12. Організаційна структура бірж.
13. Організаційні засади біржових торгів.
14. Особливості біржової торгівлі на вітчизняних товарних бірж.
15. Біржова торгівля на ф'ючерсних біржах.
16. Технологія Інтернет-трейдингу на біржовому ринку.
17. Класифікація біржових активів.
18. Характеристика біржових активів.
19. Біржові фінансові інструменти.
20. Сутність біржового ціноутворення.
21. Принципи котирування цін на біржові товари.
22. Сутність та складові біржових угод.
23. Види біржових контрактів на спотовому ринку.
24. Види строкових біржових контрактів.
25. Брокерська контора в біржовій діяльності.
26. Економічна оцінка брокерської діяльності.
27. Види брокерських угод.
28. Організація брокерського обслуговування.
29. Походження ф'ючерсної торгівлі.
30. Технології ф'ючерсної торгівлі.
31. Роль спекулянтів на ф'ючерсному ринку.
32. Перспективи ф'ючерсної торгівлі в Україні.
33. Хеджування на біржовому товарному ринку. Базисний ризик.
34. Стратегії хеджування.
35. Хеджування опціонами.
36. Основні переваги та недоліки хеджування.
37. Організація діяльності фондових бірж.

38. Сутність біржових угод на фондових біржах.
39. Процедура лістингу.
40. Оформлення і виконання контрактів на фондових біржах.

II. Основні поняття та категорії

1. Аукціон	27. Локальний ринок
2. Базар	28. Модель регулювання біржової діяльності
3. Базис	29. Найвища ціна
4. Біржа	30. Найнижча ціна
5. Біржова діяльність	31. Опціон
6. Біржова технологія торгів	32. Організований ринок
7. Біржовий аукціон	33. Регульовальна та регульована підсистеми
8. Біржовий бюлетень	34. Регулювання біржової діяльності
9. Біржовий зал	35. Речові біржові товари
10. Біржовий комітет	36. Ринок цінних паперів
11. Біржовий ринок	37. Розрахункова ціна
12. Біржові активи	38. Саморегулювання
13. Біржові відділи	39. Спекуляція
14. Біржові жести	40. Спотовий контракт
15. Біржові товари	41. Товарознавство біржових товарів
16. Виконавча дирекція	42. Ф'ючерс
17. Державне регулювання	43. Ф'ючерсна торгівля
18. Довгий хедж	44. Фінансові інструменти
19. Електронна система торгівлі	45. Фондова біржа
20. Загальні збори	46. Фондовий ринок
21. Інтернет-трейдинг	47. Форвард
22. Короткий хедж	48. Хедери
23. Котирувальна ціна	49. Хеджування
24. Котирування	
25. Крива попиту та пропозиції	
26. Лістинг	

8. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна література

1. Основи біржової діяльності : навчальний посібник / М. О. Солодкий, Н. П. Резнік, В. О. Яворська; за ред. М.О. Солодкого. К. : ЦП Компрінт, 2017. 450 с.
2. Базилевич В. Д., Шелудько В. В. Фондовий ринок : навч. посібник. К. : Нац. Університет ім. Т. Шевченка, 2015. 686 с.
3. Дудяк Р. П., Бугіль С. Я. Організація біржової діяльності: основи теорії і практикум : навч. посібник для студ. вищих закл. Освіти / 2. вид., доп. Л. : Новий Світ - 2003. 360 с.
4. Кияница А. С. Фундаментальный анализ финансовых рынков. URL: http://www.koob.ru/kiyanitsa/fundamentalnii_analiz_finansovih_rinko
5. Солодкий М. О. Біржовий товарний ринок. К. : Компрінт, 2017. 482 с.

Додаткова література:

6. Технический анализ. URL: http://www.j-forex.biz/library/technical_analysis.htm
7. Бевз О. П., Скотнікова М. М., Кушнір Т. П. Економіко-організаційні основи біржової торгівлі : навч. посіб. К., Київ. нац. торг.-екон. унт., 2006. 156 с.
8. Галанов В. А. Производные инструменты срочного рынка: фьючерсы, опционы, свопы : учебник. М. : Финансы и статистика, 2002. 464 с.
9. Дегтярева О. И. Биржевое дело : ученик. М. : ЮНИТИ-ДАНА, 2007. 679 с.
10. Закон України «Про товарну біржу» із змінами та доповненнями, внесеними Законом України від 26 січня 1993 р. *Інформаційний портал Верховної Ради України*. URL: www.rada.gov.ua

Інтернет-ресурси

11. Національна бібліотека України ім. В.І.Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>
12. Офіційна Інтернет-сторінка Верховної Ради України. URL: <http://www.portal.rada.gov.ua>
13. Офіційна Інтернет-сторінка Кабінету міністрів України. URL: <http://www.kmu.gov.ua>
14. Офіційна Інтернет-сторінка Міністерства економіки України. URL: <http://www.me.gov.ua>
15. Офіційна Інтернет-сторінка Міністерства фінансів України. URL: <http://www.minfin.gov.ua>

16. Офіційна Інтернет-сторінка Національного банку України. URL: <http://www.bank.gov.ua>
17. Офіційна Інтернет-сторінка Державного комітету статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>
18. Офіційна Інтернет-сторінка Програми розвитку ООН. URL: <http://www.undp.org>
19. Офіційна Інтернет-сторінка Міжнародного валютного фонду. URL: <http://www.imf.org>
20. Офіційна Інтернет-сторінка Світової організації торгівлі. URL: <http://www.wto.org>